

ajfestő, ász és e terem Cluj Rossuth L.-u.) 1284

késes,

szakmába vágó munkákat szak-szerint, vállalom szolid és pontos kiszolgálással Hajzágó Márton Cluj, Miniszi-utca 5. (Ovár.)

árvédő fekete, barna és 1286

szijgyártó Ferdinánd 77. edvezmény!

in J. övidáruháza Maria 12.

Blue illatos, tinta, aplakk minden gító, garantált több ár.

gyár, Cluj. Telefon 12-97. 129

Cluj (Saját ház) Telefon 4-36

és diszkótéses és magyar for- 1321

sen ajánlok P. 110— lei g. 80— lei gr. 90— lei m. 35— lei da 75— lei 13:50 lei

den gyárt- n alul!!! 4-4:50 lei s. 310— lei . 340— lei rári áron alul. és papírúkat, visszaveszek.

Z CLUJ, áruháza)

fit (Már-Németi) 3080-I

gót, fadugót, sta- tolyadékat, üveg- csapot, kénlapot, áblombát, parafa- blákat, „Berolina” gőpeket, asbesz- tlyukat, pezsgő- rognacs üvegek- nozott tubusokat, at (Spritzkorke), üveg, valamennyi ket a legolcsóbb

ajánlatot!

Szerkesztőség, kiadó- hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. Baros 3. P. Os. — Strassni-utca 18

Cluj Kelet telefonjai Szerkesztőség 877 Kiadóhivatal 844 Nyomda 878 Gőzber osztály 488 Tel. W. Os. 838

V. évfolyam, 227 szám

UJ KELET

ESIDO-POLITIKAI-NAFTALAJ

Cluj (Kolozsvár) 5683. Tisri 25

Lejai Hermann Goldschmidt ur

Romániában

11

400 lei
220 lei
120 lei
40 lei

Románia ROMANIA

30 POSTA

1922 október 17 Kedd

A plevnai acélkorona alatt

Közéletes hétköznapiak után, dolgos hétköznapiak előtt, imé itt van ez a háromnapos koronázás ünnepi hétköznapiak. A ország ünnepel és dolgozik is közben. Korona és király ennek a negygyedik országának a szimóluma ma és az aktus, amely első Ferdinand fejére helyezi a plevnai acélkoronát, első komoly belső ratifikálása Nagyromániának. Még kellett történnie. Már régebben meg kellett volna, bár késedelem nem történt. A plevnai acélkorong kellő időben illeszkedett a királyi főre, kellő időben jelezte a királyi felség, a népfelség és az államfelség hármas szuverenitásának egységét. A harangbuzgás, az ágyudörgés, a zenekarok himnusza, az ünneplő tömegek hurrája nem volna teljes színlátásnak, ha kívülről, az egész országból bele nem morajlana a dolgozó ország ünnepe. Mert az ország ugy ünnepel, hogy dolgozik tovább. És ez szép így és ígéretes. Egy ország, amely boldogulni akar, csak dolgozva ünnepehet. És első Ferdinand, akivel ez a megnagyobbított ország a háboru nyugtalanságából a béke nyugalmába érkezett, most a békenyugalomból a munka örök nyugtalansága felé indul. Meg kellett történnie ennek a belső ratifikációnak, meg kellett peeséltetnie belülről is a megnagyobbításnak és az egységnek, hogy utána egy békés ország és egy békés hajlandóságú király országának aranykora következze el.

Ennek az aranykornak előlegezések a harangok zugait, az ágyuk a dörgésüket, a rivalgó szájak a hurrájukat és a sokmillió ország érzelmei kemoly ünnepiességét. És méltán. Első Ferdinand a plevnai acélkoronával a fején, szépséges királyasszonyával az oldalán kiáltványt intéz a néphez, kiáltványt, amelyet az első percekben csak az alvajultai ünneplők sokadalma hall meg, amely azonban a következő órákban már ott cseng egy ország fülében és ez a királyi manifesztum igazán megérdemli, hogy sokáig ott rezegjen. „Ázt akarom, hogy Nagyrománia határai mögött az ország valamennyi jó fia vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül az összes románokkal egyenlő jogokat élvezzen, hogy minden erejükkel segítsék az államot, amelyben a magasabb gondviselés rendelkezése folytán együtt kell élnünk velünk”. Van ebben a manifesztációban még néhány ilyen atyai mondat a parasztság felé, a munkás- ság felé, de mi most csak ezt az egyet ragadjuk ki, mert ebben az egyben szerintünk benne van minden, amit királyi ígéret népségek: egyforma jogot mindenkinek. Valóban egyforma jogok kellene itt az ország minden jó fiának, egyforma jogok vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül, az életnek, az ittélésnek azonos jogát az összes román- nélével, mert egy magasabb gond- viselés rendelkezése folytán együtt kell it élnie a románságnak, amelyt szeretnek uralkodó nemzetnek nevezni a vallás és nemzeti kisebbségeknek, amelyeknek nincs meghatá- rozása, de alsóbbrendűségük már benne van az ellenkező elnevezésben.

Nagyon szeretnék, ha a gyula- fehérvári manifesztum, amely ezuttal nem is egyes politikusok ajkán hang- szolt el, hanem minden politika fölött

álló uralkodói szájon, szeretnék ha ezek a királyi mondatok mindenütt egyforma komolysággal csendülne- nek fel, az uralom és az uralom alatt levők fülébe egyaránt. Komolyan hibáztatni skartuk e manifesztum előtt az uralkon levők mulasztását, hogy egyes nemzeti kisebbségeket nem invitáltak oda a gyulafehérvári ünnepre, de most már nem rekrimi-

A koronázó ünnep első napja

Az ünneplő város. A koronázó katedrálisban. A király manifesztuma. Katonai díszszemle. Ünnepségek az egész országban

— Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától —

Gyulafehérvár oct. 15
Fölbogozott állomások, várakozó halinaruhás, virágos kalapu parasz- tok, parasztszanyok tereferálnak, vonat vonat után fut Gyulafehérvár felé zsufova emberekkel, mind ki van öltözködve, sohan esernyőt is hoztak, eső szítál.

A város határain látni már, hogy történelmi esemény készül itt. Hatal- mas árbócsolon szétterülő katedrális, középső mezőn a román pajzs, föl- lötte a korona. A pózna fölött a római sas, alatta aranyozott tölgyko- szoru. Telésses virágkoszorúk ölelik a zászlópóznát, az utak főlhánya, a szürkeség, amit a borus időjárás önt a városra, nem tud megbirkózni az ünneplésséggel. Tömegek hömpö- lyögnek az utast két gyalogjáróján, a közepen katonai és civilantók ro- hannak, szinte megszámlálhatatlan sorban, torlódas még sincs, csend- örök tartják a rendet. Kürtharsogás mindenütt. Katonák, cserkészek, rendőrszpatok vonulnak el. A tér egyetlen autópark.

Ejjel sem akar előllni a szj és hajnalban kürtösök rivalgása, rezes- bandák hangja tartja friss éberség- ben az emberáradatot, amely a térre torkolll minden utcából, zárt sorok- ban hömpölyög föl a várba. Az ab- lakokban mindenütt a királyi pár képe nemzeti szimurámban, jelvény- árusok kibálnak, rikkancsok a bu- karesti lapok tarka alkalmi kiadvá- nyait kinalgatják; fehér virágot árul- nak, ez a legköpőbb portéká és a hussal bélelt fehér zsmolye.

Udvari autók a vasúthoz iramod- nek, két díszhintó baktak közöttük. Az egyikben a királyi pár fog jönni. Sötétkék kocsi, négy fekete ló húzza, előtte udvari harold lovagol. Galamb- szürke selyemmel van bélelve ez a kocsi nagyon egyszerűen, de feje- delmi izléssel és előkelőséggel.

Megérkezik a királyi pár

A pályaudvaron miniszterek, tá- bornokok, atassék halk ünnepléssé- géggel bászélgettek, az udvari vonat programszerűen délelőtt kilencekor be- fut, a király és a királyné lelépnek kocsijukból, a szolgálatot téső törzs- tiszt megteszi a jelentést, lassan le- szállnak a királyi csaiid kocsizártor- zói; a diplomata, Foch marschal, Berthelot tábornok fejei tűnnek föl. Ezzel a vonattal érkezett Erzsébet görög királyné és Mária szerb ki- rályné is.

Angliát a yorki herceg, Olaszorszá- got a génnai herceg, Spanyolországot Alfonz infáns képviseli. Mellettük áll

nálunk. Most már megkaptuk a ki- rályi nyilatkozatot, amely több is, mint nyilatkozat, mert egy akarat megnyilatkozása: akarom az egyenlő jogokat vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül. Ez az „akarom” kibékít minket. Akikkel egy ma- gasabb gondviselés rendelkezés foly- tán együtt kell élnünk, szokkal együtt is kell dolgoznunk. Vállvetve. Hogy segítük az államot. Mert az államot csak munkával, mennői kö- zösebb munkával segíthetjük. Mi-

A koronázó ünnep első napja

Az ünneplő város. A koronázó katedrálisban. A király manifesztuma. Katonai díszszemle. Ünnepségek az egész országban

— Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától —

Pál szerb herceg, Charles de Brocque- ville gróf volt belga miniszterelnök, Skraincsky gróf lengyel megbízott, Girsá csehslavák meghatalmazott mi- niszter, Pansa görög tábornok, Irgens dán és Bigler norvég követ, Nishi bu- karesti japán követ, valamint Amerika új bukaresti követe Jay, aki csak hol- nap fogja bemutatni akkreditáló levelét a megkoronásott királynak. Az udvar- bígvek káprásatos ruhái ragyognak és briliáns fejdíszek. Aranyhimzésű férfi- öltözékek, testőrök forgóhalmak, kék és bíbor, aranyszövésű ruhák, hermelin. A hosszu udvari vonathól egy tündérmese gomolyog az indóház elé.

A királyt Bratiann miniszterelnök, Ferechide szenátuselnök és Orleansu ka- marai elnök fogadják, majd Sava gyula- fehérvári polgármester kegyeret és söt nyujt át ési tradíció jelöl. Erre meg- indul a koronázási menet fel a várba. Autombilok hosszu sora viszi a ven- dégeket a koronázási templom bejára- tához. Ott helyezkednek el a kormány tagjai és a főpapság, míg a templom lassan megtelik a meghívottakkal. A vá- rakozó tömeg lelkesen éljensi Erzsébet görög királynét és Mária szerb király- nét, előbbi halványkék selyem, utóbbi világossárga selyem ruhája a nők kö- zött élénk csodálat tárgya.

Előbb három udvari autó vitte a műton a királyi család tagjait és az udvari előkelőségeket a várba. Csak azután következett a király és királyné díszhintója; vörösruhás apródok ültek a lovakon, két lakáj állott a kocsi hátsó perronján.

A dalos csapat

Mielőtt az udvar és kísérete és a külföldi katonai és a külügyi kép- viselők megérkeztek volna, a felső lépcsőkön felejtethetlen festői jelenet ragadta meg a katedrális oszlopos fo- lyosójának közönségét. A jobboldali lépc: óról hirtelen ének hangzott föl, ési, bus templomi dal, amely mind erő- sebben tört elő. A folyosók mögöl egyszerre a román népviselet káprá- zatos tarkaságában női korus bonta- kozott ki lassan, lépérelől lépére jöttek énekezővel a templom fő- bejárata felé. A női énekesek megöött a templomi korus férfi tag- jai haladtak, ezek mögött magas arany tiarájukban, sárga brokátjaikban, amely alól türkizkék és meggyvörös ornátu- sok szélei látszóttak, a papság haladt. Középen Miron hercegsérek ment, jobbában liladíssitű pástorbottal, magas fópapi koronával a fején, áldást osztva mindenfelé. A köllői menet be- vonult a templomba, az ének ütemei kihallatszóttak még, verényszavak har-

nektünk a gyulafehérvári ünnep azért is ünnepünk, mert nem kard hatvá- gása történt, hanem szív megnyi- latkozása. A megnyilatkozása fontos ígéret volt számunkra és mi bisunk az ígéretben. És minden tiszteletünk a plevnai acélkoronának, amely alól ez az ígéret kibuggyant s amely most szétomlaszthatatlanul körül- fogja az országot, a megnagyob- bodott Romániát, mint egy erő- teljes munkában megizmosodott acél- marok.

A koronázó ünnep első napja

Az ünneplő város. A koronázó katedrálisban. A király manifesztuma. Katonai díszszemle. Ünnepségek az egész országban

— Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától —

rogtak, lovas testőrök vágattak a nagy térré, ahol az erdek küldöttéi zászlóik alatt állottak glédában, a katonas- zene a királyhimnusz első ütemeit intonálta.

Bratiann köszönti a felséget

A királyi pár hintója bakanyarodik a katedrális udvarába. Leikes, hatalmas hurrásas.

Bratiann miniszterelnök a kormány tagjai kíséretében várta a fölépcsőkön a királyi párt. Udvari emberek sürögnek- forognak a kocsi körül, a felség leszáll, megvárja, míg lesegítik a felséges asszonyt, akinek előkelő termeteről vörös selyembársony uszályos ruha hul- lámsai.

A miniszterelnök mély meghajlással köszönti a királyi párt, néhány üdvözlő mondatára a felség hivatalos rövidséggel felel, asután a füléhez hajol és egy- két peroig halkán folyik a király és miniszterelnök között a beszélgetés.

A király és kísérete, a diplomaták, a külföldi vendégek bevonulnak a templomba.

Az egyházi szertartás

A koronázási templomban az oltár előtt áll a király, mellette balról a ki- rályné. A király mellett jobbról Fere- chide és Orleansu, a törvényhozás két házának elnökei, mellettük a trónörökös- pár és az idegen missziók. A királyné mellett leányai állanak, majd az udvar- hölgyek következnek, utánuk a minisz- terek, volt miniszterek és más magas meghívott méltóságok. Ott voltak töb- bek között a jelenlegi kormány tagjain kívül Averessu tábornok lovastábornoki egyenruhában, Trancu Jasi, Valeanu, Goga Octavian, Groza Péter, Stelian Popssou, Dernasi, Marghioman, Mihályi Péter és más előkelőségek, a képviselő- ház és szenátus küldöttsége. Az egy- házi szertartást dr. Balan nagyszebeni metropolita végezte, akinek kerületéhez Gyulafehérvár tartozik. Esután Miron Christea metropolita-primás hosszabb imát mondott, majd újból bessenelt a koronát és a királyi palástot. A kó- rus Chiriac vezetése alatt a királyhim- nusra zendített, majd Davidn koroná- zási himnuszát énekelte el.

Az ünnepi mise alatt hint egy mátróz-osztag állítja föl a baldachint. Bordó emelvényt hoznak a katedrális bixánci stílusban épített tornya alá, balra vörös párnát helyeznek a királyné szá- mára. A nyolc pósnára szerelt fehér atlaszal bélelt hosszukás baldachint tisztek viszik a rögtönzött emelvényre és odacsújtik az emelvény karáira. Hatalmas perzsaszőnyeggel jönnek a matrózok megint, letessik és a mennye- zet késsen áll a koronázásra.

Repülő-raj mutatkozik a magasban, sálszálak, berregés tölti be a levegőt, majd hirtelen elcsöndesedik minden. Fehérruhás paraszok nagy raja jön és a virágos pársit köré telepedik.

A tribünökön a katolikus klérus. A képviselő, szenátorok között föltűnt az újságírók tekintélyes csoportja, akik a történelmi aktus minden mozzanatát lelkiismeretesen jegyzetelték. A rendezés dicsőítő érdeme, hogy a negyven egynéhány meghívott bukaresti, külföldi és kisebbségi újságíró könnyen eljutott mindenre, s hová kötelessége szólította. A zsidó kisebbségi sajtó az Új Kelet munkatársa képviselő. Hatóságok és katonaság kezére jártak a sajtó munkásságának, az elzártságok dicső munkáját pedig Debau városi tanácsos intézte.

A koronázás

Félháromezret óra felé rövid harangkongás jelzi az istentisztelet végét. A király sötétszürke vadászátornoki egyenruhájában, fején forgótollas vadászkalappal, jogarral a kesében jön ki a templomból. Balra tőle a királyasszony. Utánuk az idegen határmag diszruhás csapat, papok, tiszték, polgári méltóságok, fehérruhás, frakkos sokasága.

Első Ferdinánd kiáltványa

Isten kegyelméből és a nemzet akaratából örököltöm Románia koronáját elődöm dicsőséges uralkodása után.

Amikor a trónra léptem, kérttem az Eget, adja meg a munka gyümölcsét, amelyre elszántam magamat szeretett hazám érdekében, mint jó román és mint király.

Az isteni gondviselés meghallgatta imámat és népünk kitartása s hőseink vitésége által kiterjeszthették a régi királyság határait és megvalósíthatuk nemzetünk ősi vágyát.

Ma idejöttem a királynéval, — aki a szomorúságban és örömben a rendíthetetlen hittel állott mellett — hogy ezzel az ünnepséggel szentesítsük az Ur előtt és drága népünk előtt azt a kapcsolatot, mely mind örökké egyesítve lett.

Amikor a római Dácia ez ősi várában fejemre tettem a plevnai asólkoronát, amelyet új és dicsőséges harcok tettek Nagyrománia régi koronájává, áhitattal fordulok mind azok emlékéhez, akik minden időben és mindenütt, hitfűvel, munkájukkal és áldozataikkal biztosították a nemzeti egységet és szeretettel üdvözölöm azokat, akik egyhangulag és egységes érzeléssel proklamálták Nagyromániát a Tiszától a Dayess-terig és a tengerig.

Ebben a pillanatban gondolatomban hálával fordul vitéz és szeretett hadseregem felé.

Kérem az Eget, hogy a mult szenvedéseinek jutalmául adja meg, hogy népünk békében szedje le munkájának gyümölcsét és nyugalomban, testvériségben, szorgalmas munkában fejlődjék.

Szeretettel és hittel telt szívvel adok kifejezést legfőbb vágyamnak: azt akarom, hogy a parasztság a verejtékével megdolgozott ősi földön ur legyen és így váljon a saját és a köz hasznára. Azt akarom, hogy a hazához hű munkásság sorsa javuljon a harmónikus élet és a szociális igazság révén.

Azt akarom, hogy Nagyrománia határain belül az ország összes jó fiait, vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül, egyenlő jogokat élvezzenek az összes románokkal, hogy minden erejükkel segítsék az államot, amelyben a magasabb gondviselés rendelkezése folytán együtt kell élniük velünk.

Azt akarom, hogy a románok az összes társadalmi osztályokból a teljes nemzeti testvériség vágyától legyenek áthatva, hogy így az állam igaz üdvére váljanak mindnyájan.

Azt akarom, hogy uralkodásom idején a kultura széleskörű fejlesztésével hazánk teljesítse a civilizáció által rábízott azt a feladatot, amely lyel Kelet-Európa újjáélesztése körül annyi rejtett rakkódítás után magára vállalt.

A királyi pár a baldachin alá lép, a tribünök közönsége, a katonák percekig tartó hurrasztásba tömnek ki. A királyi pár barátságos fejbiccentéssel köszöntö a harsány ovációt. A királyné tüneményesen szép, aranyozóváltó ruhája csillog, homloka fölött ragyog az egyszerű, széles aranypánc.

Két párnán hozzák a koronát. Ferechide, a szenátus elnöke a király felé nyújtja. A király a drágakövekkel kirakott scólikoronát fejére illeszti, majd a képviselőház elnöke a széles aranykoronát a király felé nyújtja. A királyné a lába elé helyezett párnára térdel, a harangok a baldachin felett megkondulnak.

A közönségből a történelmi aktus láttára újra előtör a lelkesedés.

A király gyöngéden a feleséges aszony fejére helyezi a nemes verezű koronát, majd felemeli a királynét és megcsókolja. A királyné meghatódottan áll, könnyekkel a szemében. Így is mosolyogva köszöni az új, fölöttébb lelkesedést, amely percekig tart.

Ágyudörgés, harangkongás, a katonazene királyhimnuszának szimfóniája előzte meg a koronázási aktus második részét, amikor Ferechide rövid beszédére a király fölteszi monokliját és erőteljes hangon olvassa a proklamációt.

Biztos vagyok abban, hogy nagy feladatunk megvalósításában a haza összes jó fiainak támogatását birni fogom, akik gondolatban és tényleg a trón körül fognak csoportosulni.

E szent misszió teljesítésére rendíthetetlen egységgel népemmel fogom minden emberi és királyi erőmet fordítani és erre a mai magaslatos ünnepnapon a Mindenható áldását kérem.

A nép áttöri a kordont

A koronázás aktusa után a tiszték ismét felemelték a póznákra szerelt baldachint. A királyi pár koronázási paláttal visszavonult a másik udvarba. A népet nem tudta a csendőrség visszataranni, vegyes össze vissza szágban tödultak a baldachin után az országos és külföldi méltóságokkal vegyesen a parasztiok és a meghívottak tömegei. Harsogó hurrasztást regett a katedrális környéke. A királyi pár az arkács folyosón megállott és a feltört ovációt mosolyogva köszönte meg. Az arkádokon megegyeszer fogadta a méltóságok hódolatát és mintán Banu miniszter átnyújtotta a koronázási okiratot, a felségek visszavonultak a lakostályaikba.

Délben udvari ebéd volt, amelyen a vendégeken kívül a kormány tagjai és a törvényhozás elnökei voltak hivatalosak.

A képviselőház és szenátus tagjai, valamint az újságírók részére a gyulafehérvári színház épületében volt pompás bankett, amelyen Leonte Moldoveanu, Joanicason, Amos Francu, dr. Jian és Russu (Universul) mondtak lelkeshangú beszédet.

Katonai díszszemle

Az ünnepség második része, a katonai díszszemle, délután folyt le a katedrális mögötti hatalmas réten. A királyi pár tábornokai kíséretében kilovagolt a környéken táborozó katonasághoz. A királyné ezuttal egyszerű sötétszürke kopany, fekete alj és lakcipő volt. Fején magas sarkú kucsmá, mellén halványkék vállszalag és kinttűtetések. A közönség virágot hintett eléjük. Néhány perccel azután Foch tábornagy, Berthelot tábornagy egy ezredes kíséretében lovagoltak a király és kísérete után.

Félóra után a királyi pár visszajött. A tribünök előtt állottak meg és két gyönyörű fehér párpájtól léptek a katonai felvonulást. Mögöttük ültek lóháton az első sorban Foch tábornagy, Berthelot tábornok és a külföldi katonai attasék és a tábornokok.

Először apró, fehérruhás gyermekek vonultak fel fehér népi viseletben a felségek előtt, majd a cserkészek és a cserkészleányok hosszú csapatok köve kezét. Ezek sorát a mohamedán cserkészek pirosfezes csapatja zárta be. Utána jöttek sorba a tisztiskolások, vadászok, testőrök, mészárosok, mészaki csapatok. Azután újra egy vadászcsapat jött, élén a tróbrókössel. A nép harsányan megéljenzete a tróbróköst, aki amikor a királyi pár előtt elvonult, visszavágatott sárga lován a felségek mellé. Később a fiatal Miklós herceg is odavágatott, de csak rövid ideig nézte a parádét. Lovával odállott a külföldi katonai küldöttek közé és Foch tábornaggal beszélgetett.

Zsidók a koronázáson

A zsidóságot épenugy mint a többi nemzeti kisebbséget, nem hívták meg a koronázásra. A zsidóság az egyházak között szerepelt. Dr. Niemirower bukaresti országos rabbi, Zierelson kisenevi főrabbi, Schorr mint tábori lelkész és Ullmann beszercei rabbi jelent meg. A katedrálisba egyedül dr. Niemirowernek volt ezek közül belépése. Helyét Bielik nagyváradi püspök mellé jelölték ki.

Szabó Imre

A kolozsvári ünnepségek

Mialatt Gyulafehérváron a királyi párt koronázták, Erdély többi városában is folyt a kísérő ünnepségek. Kolozsváron, Erdély fővárosában, különösen imponáns módon nyilatkozott meg az együttérzés a jelenlős történelmi aktussal. Vasárnap reg-

Véres kommunista-zavargás Berlinben

Tíz halott, sok sebesült

— Az Új Kelet tudósítójától —

Berlin, október 16. Vasárnap este borzalmas jelenetek játszódtak le a Busch-féle cirkuszban. A „Szabadság és Közrend” nagyméretű szövetség tartotta épen gyűlést, több ezer résztvevő jelenlétében. Már a délelőtti folyamán a kommunista „Rote Fahne” című napilap felhívást intézett a munkásokhoz, hogy tüntessenek a nagyméretű gyűlés ellen. A gyűlés megkezdése után rövid idő múlva csakugyan nagy tömeg jelent meg a cirkusz körül és tüntetni kezdett. Majd többen behatoltak a cirkuszba és a közönséggel szembem fordultak. Rendőrtisztviselő erre távozásra szólította fel a kommunistákat, akik a felszólításnak nem engedelmestek. Tetlegességre került a sor és ennek folyamán

a kommunisták a rendőrtisztviselőt megölték,

egy másik rendőrtisztviselőt pedig súlyosan megsebesítettek. Miután a bejárókat a rendőrökől így megtiltották, tömött csoportok áradtak be a cirkuszba és az ott tartózkodókat késekkel összeszurkálták és botokkal verték. Ezalatt újabb rendőrlégénység érkezett, amely azonban a feldühödött kommunista tömeggel szemben tanácstalanul állott.

Bent a cirkuszban zavartalanul folyt a verekezés, a haligatók közül huzonhatan súlyosan megsebesültek, többeket pedig a gyűlés nagyméretű pártállású résztvevői közül a hátsó kijáraton kere zútt.

a Spree-folyóhoz cipelték és bele dobálták őket a vízbe.

Néhány rendőr, akik ennek a jelenetnek tanúi voltak, az áldozatok után ugrottak és kimentették őket.

Ezalatt a cirkuszban tovább folyt a zavargások. Egy kerékpáros rendőrcsapatot a kommunisták lerángattak kerékpárjaikról, közülük egy rendőrtörzést is ölmisztókkal agyonverték, kényszerben két rendőrt agyonszurkáltak, számosat pedig olyan erővel vertek fejbe, hogy eszméletlenül terültek el

felre nemzetiszínű zászlók és drapériák készültek fel a házakra, a déli órákban pedig nagy tömeg vonult fel az ünnepelés színhelyére: a főterre. A Mátyás-szobor körül elhelyezkedett katonazenekar nemzeti dalokat játszott, a katonák pedig, akik a koronázás napjaira különleges szabadságot kaptak, táncolni kezdtek. Felvonultak a cserkészcsapatok is, megjelentek a várcsi és az állami főhivatalosok, majd valamennyien a görögkeleti templomban rendezett ünnepi istentiszteleten vettek részt. Estére égő gyertyácskák jelentek meg az ablakokban, az utcákat is kivilágították, a katonák pedig fátyalmasmaszokban, zenekar hangjai mellett járták be a főbb utcákat. Az általános ünnepeget díszelőadás zárta be a román színházban.

Koronázási ünnepségek a külföldön

Bicsből jelentik: A koronázás alkalmából az itteni román követség ünnepélyes tedeumot tartott, amelyen Hainisch köztársasági elnök nevében Löwensthal osztályfőnök, a diplomáciai testület tagjai, a külügyminisztérium főhivatalnokai, valamint a bécsi román kolónia számos tagjai vettek részt. Az istentisztelet után a követ-ségen ünnepélyes fogadtatás volt a az egybegyűlték hódoló táviratot intéztek a királyi párhoz.

Párisból jelentik: A román királyi pár koronázása alkalmából a szétesegyhásban ma tedeum volt, amelyen résztvett a román követség és konzulátus valamennyi tagja, számos itt időző román notabilitás és Millerand elnök képviselője is.

a követeken. A harc a kommunisták, a rendőrök és a ngynsmetek között a késő éjeli óráig tartott. Még az éj folyamán több kommunistát elfogták, akik azt vallották, hogy

a „Rote Fahne” huszöt márkát fizetett nekik azért, hogy a nagyméretű gyűlést megzavarják.

Hír szerint a képviselőházban Bergt képviselő követelni fogja Berlin rendőrfőnökének lemondását, mert a „Rote Fahne” felhívása ellenére a nyugalom biztosítására semmiféle rendszabályt nem alkalmazott. A rendőrség vezetője különben fémilű márkát tűzött ki a tüntetés értelmű szerszójának a kinyomozására. Utólag még hiderült, hogy a kommunista párt külön is felszólította a hajléktalancok menhelyének lakóit, hogy a tüntetésben vegyenek részt és ezért pénzt fognak kapni. Mint a késő éjeli órákban jelentik, a cirkuszi tüntetés befejezése után újabb összeütközés történt, amelyek során a kommunisták főiskolai hallgatókat támadtak meg.

KÖZPONTI TÉLIKERT

JAZZ-BAND, PARKETTÁNCOK és az összes nagyszerű attrakciók. Nyitás este 9-kor. JAZZ-BAND!

Fenyővilágvilág Cluj-Rolc ARANY, ÉKSZER AJANTELJES V Arany, ezülegességek Schaffhaus

Berlin, dalmi törvé parben kin Leipzigban hoztak Rat gyilkosok teit megszöktek és elő: viget élet csak a más sőt tudt Gyilkosság miatt 15 év felé két büntetéssel De ha vala írelt menny sktor a Rat séges politia szó, — írá embernek h haren két értesí nem ellentéteesség kosságban. moru végze helyén, as mélye állott A német szögből nést tárgyalását, líott be az büntöket é tudatban h a per tov berí igazn fo A német lá foglalkoztak mint azzal melyet a pa liberális né arra a me egyedül és nem ismerő amely a gyil teremtette. letén száze galozban iratok és k az utolsó n jelent ilyen közül, tömeg melyek nyil kiirtására. A Volkerat” r jelenő röpi a lapok szem náljak egé bevitelt a né cni kel.” vészírók el országsszerte indulót, me véres nstot kezük, hogy ku yákat”. A hírh egyik vezető egyik kapitá vönösságra írja többak diktátor nea ró, hogy a

Tömörüljenek a zsidó színház barátai

Az Új Kelet egyik utóbbi számaiban megjelent cikkem nem csak csak egyszerű elmefuttatás lenni, hanem praktikus célt is éltetőttem vele egyúttal elérni. Aki a sorok között olvasni tud, megérthette, hogy helyi vonatkozásban mire kívántam célozni. A kolozsvári Habma színház meggyőzőhet bernünkkel arról, hogy szegényes felszerelésével és a helyiség szűkös tőrfogatával nem felelhet meg azoknak az igényeknek, melyeket egy fejlettebb jelű közönség támaszthat. Igaz ugyan, hogy maga a társulat mindent eldől, ami módjában áll, hogy a hiányokat játéktudásával ellelje, mindez azonban nem jelenti azt, hogy fejünket strucc módjára homokba rojtassuk. Szomorunk érezők, hogy épen a mi színházunk a legszegényesebb a ha valamit adunk nemzeti kultúránkra, akkor haladéktalanul össze kell fogunk, hogy ezeken az anomáliákon segíthessünk.

A zsidóságnak világgrázó színdarabjai és énekei vannak, akikre minden nemzeti fiai egyaránt büszkének lehetnének. Méltatlan volna hozzájuk, ha — amint ez még a közelmúltban Budapestien is történt — legjelesebb zsidó színészeink és színésznőink továbbra is eldugott mulatóhelyeken és orfeumokban volnának kénytelenek fellépni csupán azért, mivel nincs egyébút helyük, hogy közönségük előtt felléphessenek.

E visszárs helyzet egyik legriki-tóbb példája gyanánt rá akarok mutatni Littmann Papi estére. Ős erejű tehetség volt, akit annak idején közönségünk sokan megcsodálunk és akiknek brettliedekkel kellett fülbuzgató dalait énekelnie. Littmann Papi híre egy ízben Jászai Mari fülébe is eljutott. A nagy szerelmű egy este inkognitóban beült a Wertheim mulató egyik zarkába s kíváncsian várta a zsidó énekesnő csil fellépését. Littmann temperamensumos előadása, egyszerű hangja egy csapásra meghódította a nagy magyar trágikát. Másnap az előadás emlékéből pompás háberkoszorút küldött egy pár kedveskedő sor kíséretében. Ettől a naptól kezdve a két művészt meleg barátság fűzte egybe. Jászai többször meghívta Littmann Papi-t a Neuzei Színházba s ilyenkor előzől körrevezetésnek mint legjobb barátját mutatta be.

Vajon hány ilyen Littmann Papiéknak kellett az ismeretlenség homályában s az érvényesülés minden reménye nélkül elkallódnia, csak azért, mert zsidó színházunk nem volt, ahol a zsidó színűvészet helyét találhatott volna?

Minden nemzetnek, mely e névre joggal büszkét tarthat, legerősebb kötelessége, hogy minél több számban színházat emeljen, mert az a hely, ahol az ósok hagyományos és történelmi eseményei az utódok szeme előtt képekben és személyekben újra megjelenhetnek s egy népfaj legjellegzetesebb eszméi és érzelmi testet öltöhetnek.

Most amikor a zsidó nemzeti eszmé diadalmasan járja be az egész világot, mi, romániai zsidók nem képezhetünk kivételt s tölcük telhetőség nekünk is ki kell vonnunk részünket a zsidóság egyetemes kulturálismozgalmából.

Felhívunk mindenkit, aki a zsidó nemzeti eszmének szolgálatát akar tenni, alkítsunk egy országos szintű bizottságot, amely hivatalos lesz arra, hogy a mindenkor kolozsvári színházterületet erkölcsi és anyagi támogatásban részesítse, az előadások megfelelő szellemi nivóját biztosítsa s főképen egy lelesítendő állandó színház alapjait megvevessze. Három-négyezer pártoló taggal, akik bavi 20 lei tagdíjat fizetnének, elejét vehetők egyrészt annak az anyagi bizonytalanságnak, amelynek a jelenlegi szintársulat is

szingado ó napibevételék miatt folyton ki van téve, másrészt tartalékot gyűjthetnének egy állandó színház céljaira. Az eként folyósítandó anyagi támogatás lehetővé teszi, hogy hírnevesebb vendégezereplők is felkeressék Kolozsvárt, ami a jelenlegi viszonyok mellett természetesen lehetetlenség számba megy.

Imélelem: Önmagunknak tartozunk ezzel, hogy a tervet minél előbb megvalósítsunk. Nekünk nincs állami szubvenciók, amely anyagi

terhet vállalnánk, lehetővé, ómagunkra vagyunk utalva mint sok egyéb kérdésben, melyet önszánkól kellett megoldani. Népsünk ómagára való utaltságában van azonban az az erő, mely a kötelességérzetet minden egyes fiából sokszorosan kiváltja s nem szabad megfelekednünk arról, hogy a zsidó nemzeti eszméket — melynek mi, romániai zsidók is hordozói vagyunk — mindnyájan felelősséggel tartozunk.

Steinberg Izsó.

D'Annunzio a fascisták élén

Általános mozgósítást rendelt el és megszállta Susákot. Óriási izgalom Belgrádban. D'Annunzio az abruzzói nemzeti nemesfi, a világháború Tyrteusa, az „il Commandante“

— Az Új Kelet tudósítójától —

D'Annunzio, aki a félszemére nem régen megvakult és most legutóbb elhatározta, hogy szerzetes lesz és kolostorba vonul, mára életének újabb szenzációs fordulatával lép meg a világot.

Olaszország és Jugoszlávia Rappaloban tudvalegleg meggyeztek a vitás határkérdésekben. Gróf Sforzának, a Giolitti-kormány külügyminiszterének, javaslata alapján az olasz és jugoszláv kormány megállapodtak abban, hogy az olaszok bizonyos időközökben ürítik ki az átengedett területet és ezt három zónába osztották be. A harmadik zóna kiürítése most lett aktuális. Az ugynevezett dalmáciai zóna Susákon át, tehát közvetlenül Fiume előtt húzódik el. Az olasz kormány tojálisan akarja teljesíteni a Rappaloban vállalt kötelezettséget, azonban, úgy látszik, a harmadik zóna kiürítése még sem fog simán lebonnyolódni.

D'Annunzio most hirtelen ismét az események színhelyére lépett.

A „Commandante“ elrendelte a fiumei erdők mozgósítását. Az első távirati jelentések ugy szóltak, hogy ezek az intézkedések Zanella ellen irányulnak. Belgrádi jelentés szerint D'Annunzio tényleg újra átvette a parancsnokságot a fascisták és az erdők felett, elrendelte ezek általános mozgósítását és tegnap reggel Trisziből, Molánóból, Bolognából és Veleccéből összesen fascistákkal és erdőkkel megszállotta Susákot, a Jugoszláviával szemben elbuzgó demarkációs vonalat és a harmadik dalmáciai zónát. Hogy milyen célból, ez aligha szorul magyarázatra.

D'Annunzio fellépése Belgrádban természetesen nagy konszervációt okozott. A felhatalos Avela-ügynőlék van az a köztézőköt jelenti: A fascista és legionárius száradoknak a jugoszláv határon Susák környékén a rapallói szerződés végrehajtásáról szóló egyezmények végrehajtásának megakadályozására való koncentrációs vonalat és a harmadik demarkációs vonalat és a harmadik dalmáciai zónát. Hogy milyen célból, ez aligha szorul magyarázatra.

A fascisták minden eszközzel, még a háború veszedelmek árán is, lehetetlenül akarják tenni a harmadik zónának Susákkal együtt ivaltó kiürítését.

Itt már nem a belső rend kérdéséről, hanem egy nemzetközi szerződés ellen való vakmerő merényléről van szó. Nem ismerjük kormányunk szándékait, azonban ezt hiszszük, nem maradhat közönyös olyan eseményekkel szemben, amiknek ma Susák körül zajlanak te, holnap talán a harmadik zónában és rövidesen az adriai tengerparton levő városainkat fenyegetik.

A viharos múlt

D'Annunzio már gyermekkorában rendkívül katonásan viselkedett. Zsírdócs állásban, gyilkosvel járt. Amikor tizenöt éves lett, igazi kamaszkori mulatózásokat csapott. „Abruzzói nemesfi“ nek hivatta magát és istentelen tivornyákat csapott cimboráival. Azt mondta magáról ebben az időben, hogy ő Horatiusnak az

unokája és istene a „villamos“ Jupiter. Népszerűsége tetőfokán, fiumei villájában, királyként ül. Néha kilovagol sgeraival és ilyenkor a világlapok tudósítói állanak sorfalat. Ekkor jelenik meg életében először gyengédebb jelenség: Duce E esmére. De a lehangoltság nemsokára tart. Jön a „Fucco“, a fergetes botrány, amelyben egy rip es szabadsájságsággal leplezi le viszonyukat.

Ebben a tetteben Nero volt, féltékeny, hiu és dühöd. Rövid időre anyagi zavarok lepik meg. Da egy szindarabja San Sebastião, ismét nehéz pénzeket hoz. Azután kitör a világháború. D'Annunzio elirradata Tyrteus lesz. Közmatrónak jelent kezik egy hadihajóra, ahol egy szétről banó gróatszilánk kioltja egyik szemet. Majd a tengerrel a levegőbe vágyakozik. Reptőlőisznek nevezik és a haldokló Bios felett repül. És itt is van egy szép gesztusa: nem bombákat dob le, hanem szatoncutrot és csokoládét.

Miután pedig a háborút megnyerték az olaszok, le akarja győzni az olaszokat is és hogy diadala teljes legyen, hadat üzen a saját hazá-

Lloyd George és Poincaré versengése

Ki mentette meg a keleti békét

— Az Új Kelet tudósítójától —

London, október 16. Lloyd George Manchesterben megtartotta bejelentett beszédét. Az angol miniszterelnök kijelentette, hogy Anglia egy percig sem akarja Keleten a háborút a ezzel megmentette Európa békéjét. Kiemeli, hogy semmi cél nem értek volna el, ha Harringtonnak nem küldték volna csapatokat. Három cél irányította Angliát:

1. A szorosok szabadságának megóvása.
2. A háborúnak Európára áttérjedésének és végétül
3. hogy a kisázsiai rémes események ne ismétlődjenek meg európai Törökországban.

Hangsúlyozza, hogy politikája megfelel az angol érdekeknek. Beszéde végén a belpolitikával foglalkozott, de nem nyilatkozott arról, hogy megmarad-e a kormány élén. Az „Ewning News“ szerint Lloyd George vagy lemond, vagy kénytelen lesz köréppártot alakítani.

A párisi lapok tagadják az angol sajtó állítását, hogy csupán Anglia energikus magatartásának köszönhető a keleti béke fenntartása. A francia lapok rámutatnak arra, hogy amikor Kemal a tengerszorosok felé vonult, Harrington tábornoknak nem volt elég hadereje feltartóztatására és ekkor

Curzon kérte Poincaré, használja fel befolyását az angorai kormányra, hogy állítsa meg csapatait.

Poincaré Buillon Franklint küldte ki, aki teljesítve a rábizott feladatot elérte, hogy Kemal beszüntette a katonai operációkat. Tény tehát, hogy a béke megmentésének főérdeme a francia kormányé.

jának az „arditi“ k élén. Fiume ura: „il commandante“ és a magyar kormányzósági palotában lakik. Beteg és nagyon sovány, peangózik és tántorogva jár az utcén. Esténként illatszerekben fürdik. Egy ügyugolyó borepesszi a palota padlását, megsebestül a fáján és a kormányzócsapatok győztek. Most már csak el kell tennie a hőöket, akik érte es'ek el, tölgyfa-keporoskba tételi öket és a ravatalnál könyves szemmel, földpelve mondja el gondosan fölépített, színekben, fordulatokban gazdag gyászbeszédét, melyet a sajtó sietve közöl a föld minden táján és nem minden képzelet nélkül magyarázza meg az ott zokogó anyáknak, milyen irigylendők a fiaik, kik meghalhat-tek Itáliáért és milyen szánandó ő, ki még el. Caesar Borgia és Sigismondo Malatesta is az ő össi.

Elhatározza, hogy visszavonul az irodalomtól, nem vesz többé tollat a kezébe, fél a megvakulástól s hónapokig sólti szobában ül. Itt azonban még megírja az „Ej“ című nagy költeményét. Elhatározza, hogy visszavonul a politikától is. Csak emlékiratát adja ki történelmi szerepéről Csatlakozik a szocialista tengerészekhez, kiket sürgönyben üdvözöl. A tengerészeknek igaznak van. Csatlakozik a fascistákhoz, kikhez a milánói városbása erkélyéről intés lárgólo szónoklatot. A fascistáknak is igaznak van.

A hiru világ elől svájci kastélyába menekül, melynek minden butodarabja, kilinose műtárgy. Itt a kommunistáknak megmutatja a fascisták koszorúit, a fascistáknak pedig ezt az égyat, amelyben Csieseria eldud, az orosz külügyi népbiztos. Titokzatos betegség dönti ágyba. E'et halál közt lebeg. Sokszor sürgöny érkezik a világ minden részéből, melyek örömdalban állapota ellenére a papjánára kéret. Most, hogy hatvanadik évét betöltötte és ősz, következetesen önmagához: meg'ért. Bűneit megbánva, belép a ferencesek rendjébe De nem örökre. Mikor eseket a sorokat írjuk, egy éjféli kiáltvánnyal ismét mozgósítja fiumei híveit. Mi következik ezután?

Görögországban tovább folytatják a vizsgálatot, amely hivatalos lesz kideríteni, hogy miérett vesztették el oly katasztrófiában a háborút. Természetesen a vezető tábornokokban keresik a bűnbakot a vereséért. Hippis tengernagyot vád alá helyezték, mert a menekülőknak rendelt flottával vadászkapitán dülára ment s ezért későn érkezett meg rendeltetési helyére. A vizsgálat kiderítette, hogy a görög csapatok a legrosszabb viszonyokban tengődtek. A törökök a vezetőség hibájából nagymennyiségű hadifelszerelést csikmányoltak. A görög kormány hajlandóságot mutat az egyezményt minél gyorsabban végrehajtani és Trácia kiürítését csak kényszer alatt teljesítik, de arról, hogy Keletről bivatolón lemondjanak, szó sem lehet.

Konstantinápolyban a görög lakosság siet mindenét pénzre tenni, hogy a várost elhagyhassa. Sokan törököknek öltöznek, mások pedig nagy pénzeket fizetnek idegen állampolgársági oklevelekért. Nagyon nagy az izgalom a törökök által visszahódított területeken, az orosz menekültekről, mert állítólag Moszkva és Angora között titkos szerződés létesült, hogy az oroszok Oroszországba szállítsák.

Párisi hírek szerint

a békekonferenciát nem Skutariában, hanem Lusanneban tartják meg.

Az angorai kormány követelni fogja, hogy a békétárgyalásokba vonják be Egyiptomot is. Oroszország nem kifogásolja ezt a kívánást, sőt szándékában van a Suez-csatorna kérdését is felvetni a békétárgyalásokon.

SPORT

A bajnokság harmadik vasárnapja

Haggibbor—KKASE 1:0. Temesvár—Nagyvárad válogatott 4:2

A Kolozsvári kerületben és a többi városokban október 15-én megtartott mérkőzésekről alábbi tudósításaink számolnak be:

Haggibbor KKASE 1:0 (1:0). A közönség nagy érdeklődése kísérte a két csapat bajnoki mérkőzését, amelyen a KKASE egyik legjobb játékosát, Gerő centerháloftól nélkülözni volt kénytelen. A Haggibbor hosszú pihenő után újlag szerepeltette Polákov, akinek repái e kielégítette az igényeket. Az első félidőben a Haggibbor szép összjátékkal operált és döntő felében volt, a kezdő gólhelyzet azonban a csatársor nem tudta kihasználni és csak a 20 percben hands miatt megítélt szabad rúgásból szeri meg a győtes gólt. Bornstein ivelt: saroklövés védhetően jutott a Beczoni által jólvédett kapuba. A második félidőben a Haggibbor egysége felbomlott, az atléta sikerrelensége érezhető befolyásolta László jobbzsíró sérülése, aki később kiállni is kényserült. A KKASE hatalmas fölénybe került, a megérdemelt kiegyenlítésben azonban a Haggibbor jelműködő védelme megakadályozta. A zsidó csapatban újlag játszott Sugár is, akinek azonban nem volt alkalm formáját bemutatni. Dr. Vatiánu Sabin (Universitatea) szövetségi bíró pártatlanul vezette a mérkőzést. A másodosztályú bajnokságban a 9 embarral játszó Aesculap 1:0 (0:0) arányu győzelmet aratott a sok tartalékkal és elbizakodottan játszó Elita felett. A győtes gólt kapuelőtti kavargásból a második félidő 19. percében Klein rugta. Bíró: Vida Andor. A szövetségi díjmérkőzések során a Haggibbor II. 1:1 (0:1) eredménytelül vezetett a KKASE II. csapatával szemben. Bíró: Adorján. Az ifjúsági bajnokságban a CFR 5:0 (0:0) arányu győzelmet aratott az Universitateával szemben. Bíró: Nagy Lajos.

Marosvásárhelyt az MSE—Muresul bajnoki mérkőzése elmaradt. Az MTK 5:1 (3:1) arányban nyerte meg a bajnoki mérkőzést a Kadima csapatával szemben. A mérkőzés durva volt, nélkülözött minden szépséget. Az MTK csak arányka volt a régi együttesének. A győtes csapat góljait Glanmann (2), Lissló (2) és Zongor rugták, míg a Kadima egyetlen gólját Rávész szerezte meg. Csehay Apád (MTE) szövetségi bíró 3 Kadima és egy MTK játékost volt kénytelen kiállítani.

Brassóban az összes csapatok részvételével koronázási seregmezőzéseket rendeztek, amelynek során az Ivria 2:0 (1:0) arányban győzte le a CFR csapatát. Az Ivria góljait Goldstein és Alsó rugták. Bíró: Tóth (BMTE). A Coltea 6:2 (3:0) arányu győzelmet aratott az Olympia felett. Bíró: Tompa. A Brasovia csak nehéz küzdelem után tudta 3:2 (2:0) arányban legyőzni a BMTE csapatát. A mérkőzésből 16 perc még lejátszandó. Bíró: Suciu. A toronyvárosban a román realista csapatainak győzelmével végződött, a városban keresztül rendezett stafétafutásban pedig az Olympia győzött, második lett a Coltea, harmadik pedig az Ivria stafétája.

Aradon a Vasas-vándordíjban az AAC—Gloria-CFR mérkőzés 1:1 (1:0) eredménytelennel végződött. Bíró: Markovits. A bajnokságban az AMTE 2:0 (1:0) arányban győzte le a Jult. A gólokat az Auer-fivérek rugták. Bíró: Steinhübel.

Temesvárt Nagyvárad válogatott csapata 4:2 (3:1) arányu vereséget szenvedett a legjobb temesvári tizenegytől. A vezetést a 3. percben Frech

róven Temesvár szerezte meg, a 17. percben Drescher kiegyenlített. A 24. percben Nagyvárad javára döntőfontosságú tizenegyet Bartha kapu fölé rúgta. A 30. percben Matek, a 36. percben pedig Steiner 3:1-re állítja be a félidőt. A második félidő 35. percében Rónai szerzi meg a nagyváradiak második gólját, míg befejezés előtt Frech a temesváriak utolsó gólját rúgja. Winkle István (KAC) kolozsvári szövetségi bíró közmegegyezésre vezette a közönség nagy érdeklődése mellett lezajlott városközi mérkőzést.

Nagyváradon az Egyetértés—Bihorul bajnoki mérkőzése 1:0 (0:0) eredménnyel végződött. A Bihorral a második félidő közepéig egyenrangú ellenfél volt, ettől kezdve azonban kifaladva csak védekezésre szorított. A győtes gólt a 30. percben Kutni rugta. Bíró: Máté Andor (NAC).

Szatmáron az SzSE 3:1 (3:1) arányban nyerte bajnoki mérkőzését a Nagyszalontai SC csapatával szemben. Bíró: Kiss Ernő (NAC).

Külföldi sportszemle

Budapesti bajnoki eredmények. Budapestről jelentik: Az október tizenötödikén megtartott bajnoki mérkőzések nagy meglepetést hoztak.

MTK—UTE 0:0. Az újpesti Stadionban 25 000 néző jelenlétében folyt le a bajnokság sorára döntőfontosságú mérkőzése. Az első félidőben az UTE vehemensen támad, később az MTK erőteljesebben ellenáll. A második félidőben az UTE volt fölényben, a jelműködő MTK védelem azonban elhárította a veszélyt. Kellemetlen felülnést és általános megborítottságot keltett Végi II. hávéd emberesése, durva játéka. Az MTK csapatában Braun és a hosszas pihenő után újlag szereplő Orth voltak a legjobbak.

Törökvés—Vasas 1:1 (1:0). A vezetést Hrácz révén a Törökvés éri el, a Vasasok a második félidőben Szentmihályi révén egyenlítettek.

FTC—MAC 3:0 (3:0). A földfehérek biztosan győtes a száználmas játékokat produkáló MAC felett, amelyek csatársora az őszi szezonban még egyetlen gólt sem tudott rúgni. A MAC sorsa ugyáltsik megpecsételtett. H. továbbra is ilyen gyengén szerepel, menthetetlenül kiesik az elsőosztályból.

Zugló—BTC 1:0 (0:0). A Zugló győzelme meglepetést keltett. Különösen a védelem, az elpusztíthatatlan Payerrel az élén, játszott hatalmas lekecséssel.

KÖZGAZDASÁG

A kormány segíteni akar a pénzkrisisben

— Az Új Kelet tudósítójától —

A hetek óta tartó pénzügyi válság megfolyással fenyegeti az országot, de különösen Erdély kereskedelmét és iparát. A Banca Nationala ezért elhatározta, hogy összehívja az igazgatóságát s újból tárgyalásra tüsi Vintila Bratianu pénzügyminiszternek a javaslatát a kereskedelem és ipar részére folyósítandó hitel kibővítésére vonatkozólag. Ebben a helyzetben úgy került a Banca Nationala, hogy az először napirendről levett javaslat megtétele óta Románia megkapta a volt Osztrák-Magyar Banktól ráeső pénzt aranykoronában és ennek alapján az állam körülbélül 700 millió lei értékű kincstári bonát váltott be. Másfelől pedig a Banca Nationala igazgatóságának maggyőződött róle, hogy eddig nem támogatja eléggé a kereskedőket és iparosokat, akik most újabb hitelt kérnek a banktól. Ilyenformán bizonyosra vehető, hogy a Banca Nationala igazgatósága legközelebbi ülésén lényegesen kibővíti a kereskedelem és ipar részére nyújtott hitelt, amelyet a vállalatok azoknak a megánbankoknak a garanciájára fognak kapni, amelyekkel üzleti összeköttetésben állanak.

De más úton is igyekszik enyhíteni a pénzkrisist a Banca Nationala. Így például az van arról, hogy újabb nagymennyiségű bankjegyet hozsátanak ki s ezzel egyidejűleg a hasznavehetatlanná vált papírpénzeket kivonják a forgalomból.

Belföld

(x) Felszabadítják a sókitermelést. Bukarestből jelentik, hogy az állam jövő évi költségjének összeállításával kapcsolatban megfontolás tárgyává tesszik, hogy nem felszabadítsák a só és az állam érdekeinek, ha a só monopóliumát eltörlnék és megengednék annak szabad termelését és árusítását.

(x) Árúpiac. Erdélyben jelenleg a következő vasárak vannak: nyersvas 8 lei 60 bani, táblavas 10 lei 13 bani, cinkevas 22 lei, zománczott vasodény 31 lei, kettősfalú vasodény 46 lei kilogrammonként. Galacban a cukor ára 21 50 és 22 lei között változik, a kávé kávéja Caylon 80—88, Rio 50, Santos 55, Maragóip kávé 92 lei kilogrammonként; rizs: bleu rose 23 50 class, üvegrizs 19, Pipper

Singapore 38 lei kilogrammonként; kakas: hollandi 35 50, Scrobaala 27—30 lei kilogrammonként; tea: Pekoc Orange 100—120, Caylon 110 lei kilogrammonként; szardella 30 mm. lánként 1250 lei. Kémmáru: fehér vászon 80 cm. széles 18 50 lei, barcát 26 lei méterre, szilacs saten 28 lei. A külföldi áruárcak a rizs 100 kilogrammonként 71 frankba kerül Marseillesben, a gyapot Le Havreban 359 frankba ke ül 50 kgtként.

(x) Új adók. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi és iparügyi miniszteriumban most állítják össze az új ipari adók megállapításához szükséges adatokat. Ezzel kapcsolatban javaslatba hozták az eddig adómentes harmadosztályu kereseti adó alá eső foglalkozások megadóztatását is. Megadóztatják többek között az ügyvédeket, orvosokat, ügyvédöket, magántisztviselőket, akiknek évi jövedelme meghaladja a huszözer leit, ugyszintén azokat is, akiknek ötven ezer leinél nagyobb értékű vagyona van. Ugyancsak megadóztatják az újonnan épített házakat is és megállapítják az iparpártolási kedvezményben részesülő vállalatok adóját. Ezek a gyárak ezertul csak abban az esetben kapnak a vasutól harminc százalékos szállítási kedvezményt, ha a CFR vezérigazgatósága miidegyik vállalatra nézve névves ölé külön utasítást ad ki.

(x) Rendezik az erdélyiek magyarországi bankköveteléseit. Aradról jelentik: Néhány nap mulva Aradra érkeznek a budapesti "Téba" megbízottjai, hogy az erdélyi pénzintézetek magyarországi bankköveteléseinek ügyében megállapodjanak. Erdély városai ugyanis a háború kitörésekor készpénzkezelőket és értékpapírjait, majd a szász-magyar aranykorona értékben, budapesti bankokban helyezték el. A betétek visszafizetését többszöri tárgyalás ellenére meg-husította az erdélyi pénzintézeteknek az az álláspontja, hogy minden követelést a békeszerződés 231. szakasza szerint megállapítandó árfolyamon kell visszafizetni, vagyis a geafi tőzsdé 1918 augusztus októberi korona és leijegyzések átlagos arányában. A pesti bankok viszont csak 2:1 arányban hajlandók visszafizetni a betéteket. Most úgy hírik, hogy az erdélyi városok bizonyos módosításokkal elfogadják a korona leibeváltás arányát a magyarországi betétek visszafizetésének alapjául. Az aradi tárgyalásokon Kolozsvár is részt fog venni.

Külföld

(x) Zürichi záriat október 16-án. Berlia 18 50, Prága 18, Budapest 21 50, Bukarest 395, Bécs 73

(x) Zürichi deviza-tőzsdé 16-án. Nyitás: Berlin 15, Newyork 540, Milanó 2285, Prága 18, Budapest 21 50, Zagráb 212 50, Varsó 550, Bécs 72, London 2398, Páris 4090.

(x) Emeleknek a német vas és cementárak. Bariából jelentik: A koksztárak emelkedésére való lehetőséggel a nyersvas árát tonnánként 1700—2000 márkával felszérték. Az arfolyamklausula alapján további emelést várnak. A rajna-vasfalú körzetben a szénárak drágulása folytán a cement legmagassabb ára 8343 márkával emelkedett föl tozán kelet. Hasonló emelés lép érvénybe az észak- és délnémet cementszövetségek készítményeire nézve is.

(x) Magyarország fapiac. Budapestről jelentik: A múlt heti fapiac forgalma szük keretek között mozgott. Az erdélyi fatermelők tartózkodnak a nagyobb eladásoktól, mert a fűrészelt anyag árát a legközelebbi napokban jelentékenyen, körülbelül 25—30 százalékkal fel fogják emelni. Ezen ok a lei árfolyamcsökkenése és a Nyugat-európában elérhető nagyobb árak. Hivatalos árfolyamok: Tölgyrönk 40 cv. átmérőn felül 10—12 ezer, körirőnk 16—18 ezer, köriskocsiglyártófa 10—11 ezer, hársfárönk 10—12 ezer, fűrészelt tölgyanyag (kommersz-áru) 30—35 ezer, gözöl, szélezetlen, fűrészelt bükkanyag 24—26 ezer, gözölletlen, szélezetlen, fűrészelt bükkanyag 15—16 ezer, fűrészelt kőrisanyag 25—30 ezer magyar korona köbméterenként; ab feladóállomás. A tüifa rak visszazestek, mivel nagyobb mennyiségű tüzfát 58—60 ezer koronás áron lehet kapni. A faszén piaca változatlan. Sam a kereslet, sem a kínálat nem nagy. Tízszáz ért ab feladóállomás körülbélül 220 ezer koronát fizetnek. A fatermelők és fahereszedők körében nagy elégedetlenséget keltett a fakormánybizottságnak a vidéki árvizsgálóbizottsághoz intézett legutóbbi rendelete. Ebben a kormánybiztos utasította az árvizsgálóbizottságot, hogy kitérjék figyelemmel a vidéki tüzfárcsúzákat és ha egy vagon tüzfát 25—30 ezer koronánál, a romániai importfát pedig 3400—3700 leinél magasabb áron adnak el, az illetők ellen a legszigorubbán járjanak el. Az érdekeltségek felfogása szerint ez a rendelkezés alkalmas arra, hogy az ország tüzfárelátását ismét komolyan veszélyeztesse. Az érdekeltségek azt mondják, hogy a magyar belföldi tüifa az egyrészt növekvő termelési költségek mellett 50—60 ezer korona és az import tüifa önköltségi ára is sokkal magasabb a megállapított 3700 leinél.

Felölő szerkesztő DR. MARTON ERŐ
Hírdő: ARDIA nyomda és kiadóvállalat Rt.
Szerkesztőségi telefonszám 977
Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint veszel a kiadóhivatal

TUNGSRAM
A LEGTARTOSABB EGŐ

Rókat és más szörmét fest az Unio gőzmosógár Kolozsvár

Kedd, 1922
Habim
Kedd, 1922
Glück
4 Aite
Szerd, közt
operett
Csütörtök, -
lobenz
Szombat, 13
Vasárnap, 1
slager
drei C
Hétfő, premi
baré es
MA
Szerda: Ejjeli
munkás
Előadás
ajtókat
Bevezet
dr.)
Csütörtök: H
ujdonság
Bérlés
Péntek: Ejjeli
árakkal
adás k
ajtókat
Szombat d. u.
előadás,
Előadó
Szombat este
(Rendes
sz. A.
Szombat este
donás,
Vasárnap d. u.
helyárak
(Bérlés
este fél
donás
lenül? H
Hétfő este 7
(Rendes
sz. C. E
vezető a
Hétfő este fél
donás
telentü?
A sz
Éjjeli mene
folynak már a
kon felépült u
mellett az Eji
grandiózus da
s lelkes becs
drámai együtté
monedkheily há
dára, péntekre
helyárakkal, p
helyárakkal ke
hely.
Zsák
Vétel
K
Ja
Saját cég
A
Timjs
II. Piac Tr
gönyclm:
Interur
Iskol
Ragl
nagy vá
megérke
Ne
cégn
Unir
Roth
Tüzifa

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Zsidó Színpad

Heti műsor

Kedd, 1922 október 17-én „Das wahre Glück“, Gesangslebensbild in 4 Akte.
 Szerda, közliánatra „Was a Madken“, operett in 3 Akte.
 Csütörtök, „Die erste Liebe“, Gesangslebensbild in 3 Akte.
 Szombat, 13 sz. premierbérlet
 Vasárnap, 13 A sz. bérlet a szezon slageroperettje „Die Kelo mit drei Casanem“
 Hétfő, premierbérlet 14 sz., nagy barabó est, teljesen új műsorral.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szerda: Éjjeli menedékhely. (Az irodalmi munkásciklus első számú bérlet-estéje. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. Premier helyárral. Bevezető előadást tart: Janovics Jenő dr.)
 Csütörtök: Hollandi menyecske. (Operett-újdonosság, 9-edeszer. Rendes helyárral. Bérletszünetben.)
 Péntek: Éjjeli menedékhely. (Rendes helyárral. Napi bérlet 25. sz. A. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
 Szombat d. u. 3-kor: A tolonc. (Ifjúsági előadás, rendkívül olcsó helyárral. Előadó tanár: Rajka László.)
 Szombat este fél 8-kor: A kaméliás hölgy. (Rendes helyárral. Napibérlet 26. sz. A.)
 Szombat este fél 11-kor: Fifi. (Operett-újdonosság, 7-edeszer. Rendes helyárral.)
 Vasárnap d. u. 3-kor: Gül Baba. (Mérsékelt helyárral. Este fél 8-kor: Kis király. (Bérletszünetben. Rendes helyárral. Este fél 11-kor: Hossz és Bessz. (Újdonosság először.) Mit járkálsz meztenél? Premier helyárral.)
 Hétfő este 7 órakor: Éjjeli menedékhely. (Rendes helyárral. Napibérlet 27. sz. C. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
 Hétfő este fél 11-kor: Hossz és Bessz. (Újdonosság 2-edeszer. Mit járkálsz meztenél? Rendes helyárral.)

A színházi iroda hírei

Éjjeli menedékhely. Az utolsó főpróbák folynak már a Kádár Imre komoly stúdiómunkon felépült új szerű és eredeti rendezése mellett az Éjjeli menedékhely-ből. Gorkij grandiózus darabjából. Megfeszített erővel s lelkes becsvágygal készül a színház drámai együttese erre a reprizre. Az Éjjeli menedékhely három estére van kitűzve. Szerdára, péntekre és hétfőre. Szerdán premier helyárral, pénteken és hétfőn rendes helyárral kerül színre az Éjjeli menedékhely.

Zsák, Ponyva

Vétel 1424 Eladás
Kölesönintézet Javítóműhely
 Saját cégjelzésű berendezéssel.
Albala Izsó
 Timisoara - Temesvár,
 II. Piata Traian (Kossuth-tér) 2. Sürgöncym: Albala, Timisoara-Fabrica.
 Interurban telefon: 60 sz.

Iskolaruhák Raglánok

nagy választékban megérkeztek 1380
Neumann M.
 cégnél, Cluj, Piata Unirii No. 14. Póter

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése

Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagyplac-tér

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage
 Ajánlja saját készítményű sérvtörlőt, haskötőt stb. Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

MODERN ÜVEGCSISZOLDA és TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA

Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

készíti a legszebb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben

Ujrafoncsorozás! Kérjen árajánlatot!

KÖSZENET

és kocsit azonnal szállít vagy későbbi szállításra előjegyez vagyon vagy métermázsa tételekben:

Kohn Zsigmond cég

Cluj, Strada Baritiu 10. 1413 Telefon 259.

Coron Blue

(Kékítő kocka), kékítő illatos, tinta, párna, festék, kalaplakk minden színben. Padló sárgító, garantált minőség, legolcsóbb ár.

„LUXOR“ vegyszert gyár, Cluj, Telegram: „Luxor“, Cluj, Telefon 12-97. Engros engedmény. 129

Zsák HAVAS DEZSO Timisoara Zsineg Ponyva 1874

Megnyit! Megnyit! **Parkettánc** Derűs hangulat minden este a **Dacia-Barban**

Cluj-Kolozsvár legdíszitváltabb szórakozóhelye. Változatos műsor. Kötűnő baritálók. 4175-1

Pályázat

A tenkei (Bihar m.) orth. izr. Hitközség VI. oszt. elemi népiskolájánál megüresedett tanítói állásra ezennel pályázatot hirdet. A román nyelv is megkívántatik. Fizetés a viszonyokhoz és a pályázók kvalitásához mért. Pályázatok alulírott címre küldendők be.

Kellner Kálmán ter. főrabbi iskolaszéki elnökhelyettes.

LEGELŐNYÖSEBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS Engross!

	Püggő és fallámpák, lapos és kőégők, bádogmécsek, lámpatestek, Táblaüveg Demyonok,	
Ruslándor Lajos Cluj-Kolozsvár P. M. Viteazul 39. Telef. 954	Kristály-féher poharak, lámpacsövek, hitelesített vendéglő palackok és poharak	Engross!

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utea) 2. sz. rövidáru raktára Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán eszközölök

Tűzifa házhoz szállítva:

4 méter vegyes 500 lei, 4 méter hasábos bükk vagy tölgy 850 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 40 lei, 100 kg. vegyes 34 lei. Telefonszámok 401-290

Frenkel Mór fatelepe

Pályázati hirdetmény

A Borszéki aut. izr. hitközség a megüresedett metszői állásra pályázatot hirdet. Megkívántatik, hogy jó előimádkozó móhl és sochet ubodek legyen, esetleg gyermekeket oktasson, valamint a rituális fiúdtól kezelje. Szükségeltetik, hogy három rbbtől kaboleval rendelkezzen és kora, valamint családi állapota közlendő. Javadalmazása megegyezés szerint, természetbeni lakás és mellékjövödelmek.

4860-1

Elsig Samu, hitk. elnök.

שאלמיט postán
 atánvét mellett pontosan szállít 1344
Winkler Mór szalámigyára
 Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér) 89. Telefon 12-90.
 Árjegyzék és שאלמיט kívánatra ingyen.

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.) Telefon Interurban 2-13. Sürgöncym: JUVAERE Cluj.

Ékszerárugyár és nagykereskedés.

Vesz:

legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.

Gyárt és elad:

mindennemű ékszerárut.

Vállal:

mindennemű briliáns munkákat, javításokat és alakításokat.

Vésnöki műterem.

Fogászati arany és forrasztó.

Arany és ezüst huza-
lakok és lemezek.

Csak viszonteladók részére!

Kereskedők figyelmébe!

Nagyobb tétel
Berliner
Raschel
Posztó
 nagy és kicsi
Himzett
 cosmanosi

barchet

Engross K eladás!

K E

KENDŐ

D

Ö

Ö

Engross Ö eladás!

valamint más

téli fejkendők érkeztek

Judovits Lázár

hendő és szövőfonál

nagy kereskedésbe

Cluj, Szép-utca 2.

Telefon: 858.

